

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

23 червня 2016 року

м. Тернопіль

№ 29- рк/к

Про вжиття заходів по припиненню дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції

Адміністративна колегія Тернопільського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши подання від 17 червня 2016 року №87 «Про результати розгляду заяви» встановила наступне.

Тернопільським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України розглянуто заяву настоятеля парафії церкви в особі пароха Гавроль Гжегож (*інформація з обмеженим доступом*, надалі Заявник) від 26.05.2016 б/н, щодо неправомірних дій відкритого акціонерного товариства «Тернопільобленерго» (надалі Товариство, ВАТ).

В ході розгляду скарги та наданих сторонами матеріалів встановлено:

Відповідно до Витягу з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців (ЄДР) ВАТ є юридичною особою, ідентифікаційний код 00130725, місце знаходження: вул. Енергетична, 2, м. Тернопіль, 46010.

ВАТ «Тернопільобленерго» здійснює свою діяльність на підставі ліцензій, виданих Національною комісією регулювання електроенергетики України:

- ліцензія Серії АБ №220529 від 14.09.2005 щодо передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами;
- ліцензія Серії АБ №220530 від 14.09.2005 щодо постачання електричної енергії за регульованим тарифом.

У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ВАТ є суб'єктом господарювання.

Постачання та розподіл електричної енергії (передача електричної енергії місцевими (локальними) електромережами відповідно до статті 5 Закону України «Про природні монополії», віднесено до сфери діяльності суб'єктів природних монополій, яка полягає у необхідності застосування певних інженерних комунікацій.

Згідно статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», на ринках передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами та постачання електричної енергії ВАТ має ознаки монопольного (домінуючого) становища в територіальних межах Тернопільської області.

Відносини між Товариством та суб'єктами господарювання – споживачами електричної енергії (юридичним особам) регулюються Правилами користування електричною енергією

єю, затвердженими постановою Національної комісії з питань регулювання електроенергетики України від 31.07.1996 №28, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 02.08.1996 за №417/1442, із змінами (надалі ПКЕЕ).

Відповідно до п. 1.3 ПКЕЕ постачання електричної енергії для забезпечення потреб електроустановки здійснюється на підставі договору про постачання електричної енергії, що укладається між власником цієї електроустановки (уповноваженою власником особою) та постачальником електричної енергії.

Заявником зазначено, що Товариством припинено електропостачання його об'єктів. Як обґрунтування своїх дій в Актах про опломбування від 21.04.2016 складених працівниками ВАТ, вказано - відсутність договорів.

Заявником із Товариством було укладено договори про постачання електричної енергії (надалі Договір) від 30.12.2011 №700, та від 31.07.2012 №№ 701, 704.

Пунктом 9.4 зазначених Договорів передбачено, що *«Договір набирає чинності з дня його підписання і укладається на строк до 31 грудня 2012 року. Договір вважається продовженим на наступний календарний рік, якщо за місяць до закінчення терміну дії Договору жодною із Сторін не буде заявлено про припинення його дії або перегляд його умов.»*

Зазначена норма передбачена і Типовим договором про постачання електричної енергії, затвердженим постановою Національної комісії з питань регулювання електроенергетики України від 31.07.1996 №28, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 02.08.1996 за №417/1442 із змінами (надалі Типовий договір).

Листом від 19.05.2016 №2212/25 ВАТ повідомило, що припинення електропостачання об'єктам Заявника відбулося на підставі пунктів 1.3, 7.5 ПКЕЕ та пункту 6.1.3 Договорів, а саме закінчення терміну дії договорів.

На вимогу територіального відділення від 25.05.2016 №12/594 ВАТ листом від 27.05.2016 №2332/25 повідомило, що із юридичними особами укладено 16021 Договір, із них, термін дії 11642 Договорів було продовжено додатковими угодами до договору про постачання електричної енергії (надалі Угода).

Додатковими Угодами продовжується лише термін дії Договору, інші умови Договору залишаються незмінними, і Сторони підтверджують по них свої зобов'язання (п.2 Угоди). Слід зазначити, що дані Угоди є однотипні (ідентичні).

Як правову підставу припинення дії Договорів Товариством зазначено посилання на статтю 179 Господарського кодексу України, зокрема: *«Господарські договори укладаються за правилами, встановленими Цивільним кодексом України з урахуванням особливостей, передбачених цим Кодексом, іншими нормативно-правовими актами щодо окремих видів договорів. Цією ж статтею передбачено, що при укладенні господарських договорів сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови. Відповідно до ст. 626 Цивільного кодексу договором є домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків. Строком договору є час, протягом якого сторони можуть здійснити свої права і виконати свої обов'язки відповідно до договору, згідно ст. 631 ЦК України.»*

Крім цього, ВАТ зазначило, що Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (надалі НКРЕКП), як регулюючим органом, по різному визначено умови договорів, зокрема щодо строку дії та його продовження, та навело приклади Примірного договору купівлі-продажу електричної енергії між оптовим постачальником електричної енергії та постачальником електроенергії за регульованим тарифом, затвердженого постановою НКРЕ від 11.05.2006 №577 в редакції від 24.10.2011. Пунктом 11.6 даного договору вказано, що *«Цей Договір укладено на термін з "___" _____ до "___" _____ . Дія Договору автоматично продовжується на кожний наступний рік, якщо жодна із Сторін не заявила письмово про намір розірвати цей Договір за один місяць до дати закінчення строку дії цього Договору»*.

ВАТ зазначено, що за відсутності слів «автоматично», «кожний», дія договорів про постачання електричної енергії спливає після закінчення другого року після укладення останніх.

Договором передбачено, що Постачальник (ВАТ) зобов'язується, зокрема, постачати електричну енергію у визначених договором обсягах. Оскільки власникам електроустановок для здійснення своєї господарської діяльності необхідно користуватися електроенергією відносно між ним та постачальником електроенергії є довготривалими та можуть бути припиненими в разі припинення діяльності споживача, зміною власників електроустановок або у випадках передбачених ПКЕЕ.

Типовим договором, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26 липня 1999 р. N1357 «Про затвердження Правил користування електричною енергією для населення» передбачено, що *«договір укладається на три роки, набирає чинності з дня його підписання та вважається продовженим на рік, якщо за місяць до закінчення терміну його дії жодна із сторін не висловила наміру внести до нього зміни або доповнення. Договір може бути розірваний достроково у разі зміни Споживачем місця проживання та остаточного припинення користування електричною енергією»*.

Виходячи із вище зазначених пояснень Товариства, термін дії договорів про постачання електричної енергії населенню повинен становити 4 роки. Проте термін дії договорів про постачання електричної енергії населенню Товариством не обмежується даним періодом, а автоматично продовжується на наступний рік .

Провівши порівняння між термінами дії договорів які укладені ВАТ із юридичними особами та фізичними особами (населенням) встановлено, що ВАТ не вимагає від останніх продовження строку дії договорів про користування електричною енергією шляхом укладання додаткових угод.

Відповідно до п. 9.4 Типового договору (згідно якого Товариством укладаються Договори) *« Договір вважається продовженим на наступний календарний рік, якщо за місяць до закінчення терміну дії Договору жодною із Сторін не буде заявлено про припинення його дії або перегляд його умов.»*, тобто термін дії договору продовжується на наступний календарний рік, що наступає після закінчення терміну діючого договору, отже термін дії договору змінюється. Таким чином, Договір вважається продовженими на кожен наступний календарний рік, якщо за місяць до закінчення терміну дії договору жодною із Сторін не буде заявлено про припинення його дії або перегляду його умов.

Обов'язковість укладання додаткових Угод до Договорів, якими продовжується термін їх дії жодним нормативно-правовим актом не передбачена.

Безпідставне обмеження терміну дії Договорів (2 роки) може призвести до припинення електропостачання споживачів та в свою чергу до ущемлення їх інтересів.

Таким чином дії ВАТ по безпідставному обмеженню терміну дії Договору, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Враховуючи викладене, з метою припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, керуючись статтею 46 Закону України "Про захист економічної конкуренції", статтями 7,14 Закону України "Про Антимонопольний комітет України" та пунктом 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року №32-р та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за №291/5482 зі змінами та доповненнями, адміністративна колегія Тернопільського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України **рекомендує** :

Відкритому акціонерному товариству «Тернопільобленерго» вжити заходи по припиненню дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, шляхом припинення безпідставного обмеження терміну дії договорів про постачання електричної енергії та укладання додаткових угод до договорів про постачання електричної енергії на продовження терміну їх дії .

Рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду.

Про результати їх розгляду повідомити територіальне відділення до 08.07.2016 .

За умови виконання положень рекомендацій провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції розпочато не буде.

Головуючий
адміністративної колегії

*Р.В. Лецишин голова територіального
відділення*

Члени Колегії:

*Н.Є. Черномаз заступник голови територіаль-
ного відділення*

*А.Г. Левченко начальник першого відділу
дослідження та розслідувань*

*Н.С. Біловус начальник другого відділу
досліджень та розслідувань*